

FORMAREA PERSONALULUI DE MUZEU

CORNEL IRIMIE

Problema formării personalului de muzeu este, în ultimii ani, una din preocupările de bază ale ICOM-ului și UNESCO-ului.

Discursul d-lui de Varine-Bohan la Adunarea generală din 9 august 1968 (raportul directorului) formulază tendința actuală în muzeologie astfel: „*Muzeologia trebuie recunoscută ca o disciplină de sine stătătoare, muzeografia ca o tehnică de sine stătătoare. Mai mult, ca orice profesie, profesiunea muzeală trebuie să rezulte dintr-un învățămînt, trebuie să se definească prin diplome, printr-un ansamblu de teorii, de doctrine, de discipline, de manuale*” (ICOM 1966—1971).

Stabilirea unei metodologii a formării cadrelor este deci în centrul atenției internaționale, cu rezultate de prim ordin. Totuși vom expune în primul rînd realizările practice în acest sens.

Principalul merit al ICOM-ului este de a crea cadre de bază, de înaltă eficiență științifică, pentru formarea personalului de muzeu cu ajutorul centrelor de formare (la nivel național, regional, internațional) pe care ICOM le sprijină cu publicații specializate, manuale, informații, studii, documentație, trimițând experți etc. După datele ICOM (martie 1968, vol. 21, nr. 1), în lume există 80 de centre de formare de cadre muzeale, din care multe de importanță regională, deservind un grup de părți legate teritorial cum ar fi: centrul de la JOS (Nigeria) înființat aici în 1964 pentru a deservi Africa Tropicală; Asociația regională de muzeu din Asia de sud și sud-est etc., alături de centrele care deservesc pe scară internațională: Roma, Paris, Belgie etc.

De aceeași importanță sunt cursurile de muzeologie, patronate în general de universități și marile muzeu. În oct. 1967, la Brno (Muzeul Moraviei) s-au întrunit responsabilii principalelor cursuri de muzeologie existente în Europa.

Pe lîngă cursurile complexe, generale (toate fiind postuniversitare), ICOM prevede organizarea de cursuri complementare pe lîngă un grup de muzeu mari, cursantul lucrînd cîte 3 luni în cadrul fiecărui muzeu, pe teme: conservarea și restaurarea bunurilor culturale; prezentația colecțiilor; acțiuni educative și culturale; administrație și gestiune.

În acest sens dezvoltarea grupului de muncă european, constituit în 1967 pentru studiul problemei formării personalului și organizării învățămîntului muzeologic, în Comitetul internațional pentru formarea personalului, demonstrează amploarea pe care tema în discuție o are în zilele noastre. Programul comitetului cuprinde: difuzarea informațiilor asupra cursurilor de formare existente, sprijinirea lor, stabilirea unui proiect de program de formare, adaptabil la diferite regiuni și nivele de formare, menținerea contactelor cu alte comitete internaționale, furnizarea de informații comitetelor naționale și membrilor ICOM.

Grupul de muncă european (ca o subdiviziune a Comitetului) rezolvă problemele concrete ale formării: armonizarea programelor și manualelor din învățămînt, examinează nivelul de calificare și diplomele acordate, patronează schimbul de profesori și studenți între cursuri.

Formarea personalului, organizarea profesiunii muzeale în general este una din cele trei misiuni fundamentale pe care și le propune ICOM în programul pe termen lung (ICOM 1966—1971). Pe lîngă schimburile de personal, se preconizează tot mai mult schimburile de colecții între muzeu.

Una din acțiunile pionieră constituie schimbul de expoziții, cum a fost cel dintre muzeele din Brno și Marsilia. Extinderile serviciului „Inter Echanges” pe care membrii comitetelor naționale au datează de-a lungă popularizarea în tările lor, va facilita lucrurile în acest sens.

Publicațiile ICOM dezbat permanent problema formării personalului de muzeu. În „Lucrări și documente muzeografice” există un capitol colectiv dedicat acestei teme. Bibliografia inserată în ICOM, vol. 21, nr. 1, cuprinzând lucrările existente în acest sens la Centralul de Documentare UNESCO-ICOM, ne arată dezvoltarea rapidă a acestor preocupații în ultimul deceniu.

Una din problemele ridicate de dezvoltarea contemporană a muzeelor este cea a specializării disciplinelor, serviciilor, lucrătorilor care deservesc un muzeu. Soluția preconizată de ICOM înclină spre formarea uneia sau mai multor echipe de specializare înaintată care să deservească un grup de muzeu, problema întreținerii unui personal atât de numeros la fiecare muzeu în parte fiind mai dificilă.

Pe lîngă serviciile tehnice (și aici experiența mondială arată folosirea tuturor rezultatelor științelor exacte moderne, încadrarea în muzeu a specialiștilor în aceste științe, încadrarea de personal cu studii superioare, folosirea aparaturii celei mai înaintate etc.), în ultimul timp s-a acordat o atenție deosebită serviciului cultural-educativ al muzeului.

Comitetul internațional pentru educație și acțiune culturală cerea, în conferință sa generală, tuturor țăriilor să formeze un grup de muncă consacrat educației în muzeu.

rezultate speciale au avut colocvicii asupra rolului educativ și cultural al muzeelor, înținut la Leningrad și Moscova între 11—21 mai 1968. S-a reluat ideea grupurilor naționale dedicate acestei probleme și s-a pus accent pe schimbările de vederi între cei ce realizează munca acesta în cadrul muzeelor și specialistii în problemele legate de public: sociologi, psihologii și pedagogi.

În formarea personalului de educație în muzeu se preconizează să se angajeze astfel de specialiști sau cel puțin să se dea personalului respectiv noțiuni solide de psihologie și sociologie, metode moderne de învățămînt; personalul pentru educație să aparțină unui serviciu specializat în acest sens. Evident, încadrarea cu studii superioare este o condiție de bază.

Prințele problemele care se ridică acum în fața acestui serviciu cultural-educativ al muzeului sunt: metodele de lucru în muzeu cu diversele categorii de vîrstă (copii, elevi, studenți și vizitatori adulți); problemele de percepție fizică (prezentare, lumină, etichetaj); problemele de percepție intelectuală (attenție și înțelegere la nivelul diferențelor de vîrstă); colecții special alese pentru a fi manipulabile de vizitatori; contactul liber al publicului cu obiectul.

Se preconizează anchetele de public, cu metodele științelor sociologice, pentru a stabili: ce necesități reale are comunitatea pe care muzeul o deserveste; ce preferă, ce reține din vizitele la muzeu: care este rolul real al muzeului în viața comunității.

Cele trei grupe de lucru constituie urmărește temele: muzeul ca centru cultural; mijloace audio-vizuale și utilizarea lor pentru funcția educativă a muzeului; formarea personalului educativ al muzeului.

Prințul lucrările ICOM-ului menționăm: lucrările comitetului de arhitectură și tehnică muzeistică (la noi în ţară un grup de lucru național ar fi binevenit).

Problemele de documentație sint amplu dezbatute: vocabularul cu terminologia muzeotehnică; bibliografii, centre de documentație (legătura celor nationale cu cele internaționale); fixarea prototipurilor pentru fișele de catalog; intervenția experților în stabilirea clasificărilor și terminologicii cu care operează practic muzeograful; posibilitățile muzeografice de clasificare zecimală universală, utilizarea și pentru documentarea automatică de bază; selecția automată a informației muzeale.

Inființarea centrului de documentație națională și a institutului universitar de învățămînt muzeologic par necesități elementare în acest context, pentru țara noastră.

Problema centralizării ca politică de organizare muzeală națională merită să fie dezbatută și reconsiderată. În Polonia de exemplu, un muzeu-centru zonal dă asistență tehnică muzeelor din jur; în alte țări, centralizarea este și mai evidențiată, nîngăndând un singur centru național.

Pe plan internațional se simte necesitatea statutului muzeal, deoarece profesia de muzeolog, insuficient recunoscută și retribuită, îndepărtează vocațiile și competența. Este valabilă și pentru noi observația din ICOM că „Muzeele, cind招recruțează un personal deja specializat, nu compensează prin avantaje onorifice remunerația insuficientă”.

Din moțiunea nr. 8 (Adunarea generală a 8-a din 1965), ICOM recomandă principiile de formare a personalului muzeal:

1. Se cere pentru personalul de muzeu un statut corespunzător cu cel al membrilor universității, la calificare și vechime egală în muncă.
 2. Personalul muzeal trebuie să aibă studii superioare.
 3. Obligativitatea cursurilor postuniversitare pentru viitorii muzeografi, într-o universitate sau școală tehnică. Formarea lor trebuie să fie în același timp practică și teoretică, putindu-se face, de asemenea, într-un muzeu sub forma „internatului” medical. La terminare se acordă diploma

4. Conservatorii și ceilalți membri specializați ai personalului muzeelor trebuie să dispună de timp și condițiile necesare cercetării și muncii științifice în afara obligațiilor în cadrul muzeului. De asemenea trebuie să li se acorde posibilitatea de a-și mări competența prin stagiaturi la alte muzeu și prin participare la seminarii și congrese în țara lor și în străinătate.

Problema statutului se pune cu acuitate în țările în care organizarea muzeală nu este codificată, ca la noi de pildă. Diversitatea profilurilor muzeelor noastre reflectă o realitate națională obiectivă, bogăția de material (în special de etnografie), inegalitățile dintre muzeu, lipsa de centralizare și de coordonare a asistenței tehnice și de specialitate fac deosebit de urgentă problema statutului.

Față de aceste considerații de ordin general și de principii statuite în documentele publicate de ICOM, ca urmare a analizelor făcute, trebuie să constatăm că și în țara noastră, cu toate realizările meritatoare obținute – în domeniul formării cadrelor – problema rămâne deschisă.

Pentru a avea o orientare și de jos în sus, am efectuat un sondaj pe bază de chestionar, la care ne-au răspuns cu amabilitate un număr de 23 specialiști de la diferite muzeu și de diferite specialități. La angheta noastră sondaj au binevoită răspunde următorii: Anatolie Teodosiu (Muzeul de Artă al R. S. România, București), Ion Berciu (Muzeul Alba-Iulia), Cornel Bucur (Muzeul Brukenthal), Carmen Răchițeanu (Muzeul de Artă al R. S. România, București), Cornel E. Vicol (Centrul de cercetări biologice, Cluj), Dorin Popescu (dir. adj. Institutul de arheologie, București), Hadrian Daicoviciu (dir. adj. Muzeul de istorie, Cluj), N. Dunăre (Filiala Academiei, Cluj), Emil Nadra (Muzeul Banatului), Emilian Topa (directorul Grădinii Botanice, Iași), Florian Georgescu (dir. Muzeului de istorie a municipiului București), Florica Postolache (direcțoarea Muzeului de artă, Constanța), V. Giurcă (directorul Muzeului din Oradea), H. Hoffmann (Muzeul Brukenthal), T. Ionescu (Muzeul Brukenthal), Kış B. la (Universitatea Babes-Bolyai – catedra de zoologie, Cluj), Kós Károly (Muzeul etnografic, Cluj), Marius Moga (directorul Muzeului Banatului), Marcela Focșa (Muzeul de artă populară, București), M. H. Maxy (directorul Muzeului de Artă al R. S. România, București), Mircea Valea (directorul Muzeului din Deva), Petre Oprea (Muzeul de Artă al R. S. România, București), R. Wiener (Muzeul Brukenthal).

Redăm, în cele ce urmează, concluziile ce se desprind din aceste răspunsuri.

1. La întrebarea: pentru ce fel de funcții și discipline considerați că este necesară o acțiune de formare a specialiștilor de muzeu, ni s-a răspuns în unanimitate că este necesară pentru toate funcțiile.

Există tendință de complexare a schemei de personal a unui muzeu, de la vechiul „custode” care implica pe cercetător, conservator etc. la organizarea de servicii: muzeografic, muzeotehnic, de propagandă, alături de cel administrativ.

Muzeograful trebuie să cunoască cel puțin noțiunile fundamentale în toate disciplinele: începând cu cunoștințele teoretice generale (muzeologice) până la cele muzeografice concrete: cercetare, îngrăjirea colecțiilor, documentare; muzeotehnice: restaurare, conservare, preparare, fotografie, desen, film, cartografiere, organizare a expozițiilor și etalare, proiectare, arhitectură etc.; propagandă: metode de lucru cu publicul, popularizare.

Aceasta atât datorită schemei reduse din muzeele mici și regionale, cit și datorită necesității de a subordona disciplinele tehnice muncii muzeale și specificului ei.

Specializarea este necesară în toate aceste servicii (sau discipline) celor care le practică efectiv, de asemenea directorilor (în problemele administrative și de conducere), contabililor, gestionarilor.

Pregătirea trebuie să se facă la diversele nivele profesionale, conform încadrării cu studii superioare, tehnice și pentru muncitorii calificați.

O atenție mare trebuie acordată disciplinelor: tehnologia lemnului, a textilelor, metalului, argilei, implicând problemele de restaurare respective.

Să se țină seama de posibilitățile de a lucra cu colaboratorii externi: arhitecți, chimici, fizicieni, ingineri, radiologi etc.

2. Întrebarea: în ce mod (pe ce căi, cu ce metode) se pot forma, la locul de muncă specialiștii din muzeu, ce experiențe pozitive puteți să ne relatați în acest sens?

Se consideră utilă practica într-un cadru organizat, sub îndrumare de specialitate înaltă (practicarea specialiștilor din țară și din străinătate).

Colaborarea între muzeu trebuie să se facă sistematic, cu acțiuni inscrise în planurile de muncă ale muzeelor și urmările de Direcția muzeelor. Inserarea unor teme de colaborare cu alte muzeu sau cu cercetătorii din instituțiile de cercetări ale Academiei ar trebui să devină obligatorie în planurile de muncă, urmărind trecerea la teme tot mai complexe, acoperind arii mari de cercetare (Cornel E. Vicol).

Specializarea să se facă:

a) periodic: – în muzeele naționale, care sint în măsură să asigure o pregătire generală de specialitate – și în muzeele care pot asigura specializarea într-o temă restrinsă (prin specificul colecției, prin dotarea tehnică, prin prezența unui specialist etc.); (Dorin Popescu).

Pentru reușită sătnește cursuri de durată, începând de la o lună. Cei urmăriți să prezinte muncă efectivă în cadrul muzeului, trecând prin toate fazele succesiv, pe operații concrete: la inventariere, la fișare, restaurare, cercetare etc. (N. Dunăre, Fl. Postolache). Instituția la care este destasat, să-l îndrumă și să-l controleze, eliberez la sfîrșit un calificativ al muncii prestate și subliniază direcțiile în care s-a pregătit (E. Nadra și N. Dunăre).

b) permanent: — prin centralizarea regională a muzeelor, coroborind planurile de muncă, organizind cercetări de teren comune, săntiere, expoziții, publicații etc. Muzeele mic se pot grupa în jurul unor muzeze centrale de zonă, sau pe profil tematic, depășind simpla subordonare administrativă de pînă acum, pur formală în general.

c) Forma de colaborare între muzeze (cu participarea instituțiilor de cercetare):

— seminarii urmate de aplicații practice la rezolvarea operativă a anumitor teme, organizate prin rotație la muzeze mari și mici: ex.: — organizarea sau restructurarea expoziției de bază (Timișoara);

— aducerea unei unități intr-un muzeu în aer liber;

— un săntier arheologic;

— restaurarea, conservarea unui material etc.;

— cicluri de referate urmărite de aplicații practice cu orientare metodologică: ex. — cercetarea portului popular într-un sat;

— metode de lucru cu publicul, ilustrate prin ghidaje model, expoziții temporare, seri muzeale, referate sau conferințe etc. (Fl. Postolache);

— simpozioane pe o singură temă, lucrările trebuind să abordeze subiectul propus din toate cele 3 puncte de vedere: teoretic, metodologic, practic (N. Dunăre).

d) În cadrul unei singure unități muzeale:

— studii cu caracter intern, adică cercul științific în care să se dezbată în colectiv lucrările științifice, referatele de cercetări de teren, proiectele tematice de organizare muzeală etc. sau probleme teoretice generale;

— invățarea limbilor străine în cadrul muzeului;

— dezvoltarea aparatului documentar: biblioteca, fototeca, filmoteca etc., la toate muzeele (C. Răchițeanu);

— o școală bună și obligatorie o constituie prelucrarea integrală a fondurilor muzeelor. Pentru aceasta este necesară unificarea fișelor științifice, indicații unitare pentru alcătuirea catalogelor (Fl. Postolache, N. Dunăre);

— este necesară stabilirea, pentru fiecare muzeu și pentru fiecare lucrător, a unui program riguros de studii, fixarea treptelor de specializare, a examenelor pentru promovare în funcții superioare, precizarea specialității principale, secundare, pentru fiecare muzeograf; introducerea concursului pentru ocuparea posturilor (N. Dunăre, P. Oprea);

— asigurarea continuării la o instituție, pentru aceasta fiind necesară imbunătățirea salarizării (I. Berciu, A. Teodosiu);

— echilibrarea muncii muzeografului: de îndrumare, teren, laborator etc., cu eliberarea lui de îndatoririle birocratice (Kiș Bela, K. Kós).

3. Întrebarea: ce forme de invățămînt organizat apreciați că ar fi necesare pentru formarea cadrelor de specialiști muzeografi (universitar, postuniversitar)?

În situația actuală sunt necesare în primul rînd cursurile postuniversitare. La astfel de cursuri să se aleagă grupurile după nivelul lor profesional. Accentul să fie pe pregătirea metodologică, cu însușirea celor mai înaintate realizări ale muzeografiei mondiale (E. Nadra).

Cursuri de durată diferite pentru tehnicieni, muncitori calificați etc. Conținutul cursurilor să fie orientat spre aplicarea practică în muzeele țării. Cursantul să se oblige în scris de a răvine cel puțin 3 ani la instituția care îl trimite la specializare (V. Giurcă).

Totuși deoarece specializarea la locul de muncă îngreiază munca muzeelor, mai ales că — datorită fluctuațiilor cadrelor — se lucrează în general cu colective de începători, este strict necesară înființarea unei catedre de muzeografie în invățămîntul superior la facultățile cu profil didactic; un curs facultativ și unul special pentru anii IV și V, care să pregătească pe muzeografi. Catedrele să aibă reprezentate cele trei laturi ale activității muzeului: cercetare, muzeotehnică, propagandă. Orientarea să fie aplicativă, răspunzînd necesităților concrete ale muzeelor noastre, colecțiilor și problemelor existente (Florian Georgescu, H. Daicoviciu, P. Oprea).

Necesitatea de a înființa pe lîngă un mare muzeu o școală specială (tip Louvre), (I. Berciu).

Pentru a nu dispersa cadrele de specialitate și așa puține, se ridică necesitatea înființării unui singur institut universitar muzeografic (titlul în formularea propunerii lui N. Dunăre), cu durata de 4–5 ani (N. Dunăre și R. Wiener).

4. Întrebarea: dacă și în ce mod considerați util ca muzeografia să fie predată și în invățămîntul mediului, pentru formarea și îngrijirea colecțiilor și muzeelor școlare, pentru munca cultural-educativă a elevilor?

Nu este necesară ca disciplină aparte. La disciplinele la care se recomandă aplicații practice: botanică, zoologie, geologie, istoria artelor, profesorul poate da noțiuni științifice de alcătuire a colecțiilor, păstrarea și conservarea obiectelor; eventual programa de învățămînt poate inscrie obligativitatea istoriei lecției (Florian Georgescu, D. Popescu, Kis Bela, E. Nadra, E. Topa). Muzeografi pot acorda insistență de specialitate, la cerere, pentru colecțiile școlare. Profesorii pot ține lecții de sinteză în muzeu.

Cercurile de specialitate din licee, conduse de profesorii de disciplinele respective, pot da și teve noțiuni de muzeografie asupra colecțiilor respective. Muzeografi pot ține expuneri în acest adru (Cornel E. Vicol).

Elevii foarte înzestrăți pot fi atrași în cercurile de prietenii ai muzeului. În școli ar trebui să se pună fotografii, planșe cu monumentele patriei, să se popularizeze, să se facă o campanie mai de fond pentru îngrijirea acestora, contribuind la educația cetățenească a elevilor.

5. Întrebarea: ce părere aveți despre „Cursurile de perfecționare” ca mijloc de calificare pentru personalul muzeistic? Cum propuneți să se organizeze?

Trebuie să li se asigure un nivel științific mai ridicat, să informeze cursanții despre rezultatele nai recente ale cercetărilor mondiale de specialitate. Să se organizeze în colaborare cu Academia și cu specialiști din străinătate. Să se stabilească mai bine principiile, metodele, tehniciile de organizare a cursurilor, să se urmărească eficiența lor prin aplicarea în practică, imediat, a rezultatelor. Durata: de la 3 luni cel puțin — pînă la 2 ani (Fl. Georgescu, C. E. Vicol, M. Focșa, E. Topa).

Cursurile de muzeotehnic au cele mai mari curențe, deși nivelul în general a crescut.

Să se aibă în vedere diversele profile ale cursurilor: de orientare teoretică, metodologică [cu aplicații la teren, cu scop practic imediat (elaborarea unui proiect, organizarea unei expoziții, sector muzeal etc.)].

Pentru buna lor organizare ar fi necesar: — cursanți puțini sau împărțiti pe grupuri mici, fiecare putind să fie controlat, îndrumat de un specialist (responsabilul grupului), (Kós K.), pe baza experienței etnografice de la Vilcea 1968;

— să se țină seamă de nivelul profesional al membrilor grupului; tema să fie restrinsă, precisă, cu aplicații practice imediate; conducătorii grupurilor să se intrunească în prealabil pentru a-și unifica punctele de vedere, metodele, a stabili bibliografia generală și, pe probleme, chestionarele domeniilor etc.; participanții să fie anunțați nominal din timp: unde se desfășoară concursul, care este tema generală și tema parțială pe care o va cerceta, cu cine vor colabora, să primească bibliografia și chestionarele; conducerea să urmărească toate fazele de desfășurare a lucrărilor de la fixarea metodologiei pînă la valorificare prin elaborarea de lucrări, eventual rezultatele cercetărilor concrete de teren să fie încredințate unui singur specialist pentru prelucrarea finală, în scopul de a asigura unitatea sintezei și publicarea lucrărilor, ceea ce va crea încredere în astfel de acțiuni, va asigura continuitatea.

Cursurile cu orientare metodologică să-și finalizeze rezultatele printr-o lucrare aplicativă la colecțiile unui muzeu.

6. Întrebarea: ce propuneți în legătură cu publicațiile de specialitate și formarea cadrelor muzeale?

Publicarea lucrărilor este condiția muncii științifice. Muzeografi se formează publicind, grupați și îndrumăți în jurul unei publicații.

Publicațiile muzeografice sunt cu totul insuficiente. Sunt necesare reviste cu profil științific, care să cuprindă probleme de teorie, metodică, rezultate concrete, studii bibliografice etc. (N. Dunăre, Kós K., E. Topa).

Reviste cu caracter muzeotehnic (evidență științifică, documentare, etalare și organizare de expoziții, conservare și organizare de laboratoare etc.).

Un buletin care să informeze asupra celor mai recente cercetări.

Publicațiile generale actuale să-și largescă profilul publicind atât studii teoretice, cit și lucrări descriptive (E. Nadra).

Muzeele să fie obligate a scoate publicații proprii; prin anuar să prezinte sinteze anuale ale activității lor, creșterea colecțiilor, expoziții, prelucrarea fondului, conservare etc. (Fl. Postolache, Kis Bela).

Studii litografiate de strictă specialitate care să fie trimise tuturor muzeelor.

Este strict necesar accesul la toate publicațiile de specialitate din străinătate, abonamentele prin instituții la publicațiile ICOM (obligatorii pentru toate muzeele) și alte reviste; să se rezolve problema schimbului de publicații, a cumpărării de cărți etc. (C. Răchiteanu, T. Ionescu, I. Berciu).

Să se organizeze pe lingă Direcția muzeelor și monumentelor un fond documentar pentru toate disciplinele, să se transmită muzeelor, în traduceri, fotocopii, lucrările cele mai importante (M. H. Maxy, Fl. Georgescu, P. Oprea, V. Giurcă). Să se asigure schimbul de cărți și reviste între instituții.

Să se reglementeze problema publicațiilor editate de muzeu (printre alte aspecte dreptul de autor, titluta grafică, dată fiind extrema inegalitate între muzeu în aceste privințe).

Să crească exigența comitetelor de redacție (D. Popescu).

Pentru „Revista Muzeelor”: se cere să devină efectiv o revistă de informare și orientare muzeologică eliminând caracterul eclectic, prin apariția în serii, după specializări, cuprinzând probleme preponderente de interes muzeografic și muzeotehnic: organizarea expozițiilor, depozitelor, proiectări de spații, proiecte tematice, creșterea colecțiilor, prelucrarea fondurilor, probleme de conservare etc. (H. Daicoviciu, H. Hoffman, Kis Bela, M. Focșa).

Să se dezbată problema formării cadrelor și condițiilor reale din muzeu. Să se publice recenzii, traduceri, informații asupra tot ce s-a scris în revistele de specialitate din străinătate (Fl. Georgescu, M. Valea).

7. Întrebarea: ce propuneri aveți de făcut în legătură cu specializarea cadrelor muzeale și schimbul cu străinătatea?

Schimbările de experiență, de informații, colaborările la rezolvarea unor teme, deplasările în străinătate sunt singura condiție pentru a depăși fază inchisă, regională și, a cercetărilor noastre.

Plecările în străinătate să se facă pe o temă precisă, în probleme în care cercetătorul a dovedit deja realizări de bază în țară, nu exclusiv după funcția celui care pleacă.

Plimbările cu caracter general, așa-zise „informative” pot fi făcute prin O.N.T. (C. Răchițeanu).

O soluție pentru a rezolva practic și fără complicații valutare schimbul între specialiști: prin acorduri reciproce, fiecare muzeu să întrețină pe cel detasat, prin schimb, în valută proprii țări. (Fl. Georgescu, H. Daicoviciu).

Plecările clasice, gen călătorii, nu au dat rezultate prea mari. Detașările, să lucreze efectiv în colective muzeale, să participe la cercetările lor de teren, să lucreze în laboratoare etc. (H. Hoffman, M. Moga).

Orice plecare să fie urmată de aplicarea obligatorie în practică a experienței: expunerii teoretice, publicarea obligatorie de articole sau studii, să se creeze condiții pentru aplicații în colecțiile muzeelor etc. (Fl. Postolache, E. Nadra).

Direcția muzeelor și monumentelor să prezinte sistematic referate asupra aporturilor concrete și materializate pe care le-a adus aceste schimburi și călătorii.

La schimburi intermuzeze cu străinătatea, pe bază de acorduri, să participe prin rotație toți muzeografi calificați (M. Focșa, V. Giurcă).

La simpozioane să participe curent cercetătorii străini, în primul rînd ai țărilor vecine, în aria căror sint multe probleme ce ne interesează (ca și pe ei).

Să se inscrie un număr de teme care să fie urmărite în colaborare cu muzeele din țările vecine, pe subiecte care depășesc reciproc frontierele.

Să se instituie burse de studii în străinătate numai prin concurs (M. H. Maxy, P. Oprea).

8. Alte propuneri și sugestii:

Să se colaboreze mai strâns cu cercetătorii Academici (institute, filiale, sectoare) prin ședințe comune (cele mai bune sint simpozioanele pe o singură temă, după cum a dovedit practica); prin cercetări comune, cooptarea specialiștilor în comitetele de redacție ale anuarelor și în cercurile de specialitate ale muzeelor (N. Dunăre).

Să se organizeze Asociația muzeografilor și Societatea de etnografie (pe plan național sau provincial, în jurul unor muzeu mari), care să unifice mișcarea intelectualilor cercetători și colecționari voluntari, să formeze curente de opinie în publicul larg pentru valorificarea culturii populare, să strângă legăturile între instituțiile care au ca obiect al activității cultura populară (muzeu, case de creație, artizanat etc.) (Kós Károly).

Să se înființeze o publicație a acestor (acestiei) asociații care să publice indicații teoretice și metodologice, rezultate concrete ale cercetărilor de teren (folclor și materiale descriptive), să dea indicații pentru organizarea colecțiilor particulare și ale muzeelor școlare și sătești, să publice catalogul tuturor colecțiilor de artă populară din țară și al arhivelor de folclor.

Să se înființeze, pe lîngă un muzeu republican de artă, Laboratorul de restaurare pentru toată seria muzeelor respective, pentru problemele speciale ale anumitor discipline (C. Răchițeanu).

Să se țină legătura între muzeu și să se pună la unison politica de achiziții (cu informări reciproce în probleme de fonduri care interesează profilul anumitor muzeu); să se cunoască colecțiile tuturor muzeelor (să se publice catalogele pe plan central), să se unifice fișele științifice, metodele de alcătuire a cataloagelor etc.

Să se reglementeze cu Ministerul Învățământului problema repartizării cadrelor de absolvenți la muzeu: transferul unor cadre didactice la muzeu (V. Giurcă).

Să se facă atestarea specialiștilor de muzeu ca la institutele de cercetări: la un an, la 3 ani, cu promovarea lor (D. Popescu).

La sesiuni științifice, muzeografi să discute problemele organizatorice neclarificate.

Să se creeze în țară cîteva mari complexe muzeale declarate „Institute muzeale”-pilot care să aplique științific, tehnic și cultural linia elaborată de C.S.C.A., prin Direcția muzeelor